

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členiek JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a JUDr. Zdenky Reisenauerovej v právnej veci navrhovateľov: **1/ H. CH.**, bytom P., **2/ JUDr. J. CH.**, bytom P., **3/ Ing. S. CH.**, bytom P., **4/ Mgr. M. K.**, bytom, B., **5/ J. CH.**, bytom P., navrhovateľa 1/, 3/, 4/, 5/ zastúpení navrhovateľom 2/, JUDr. J. CH., advokátom v P., proti odporcovi: **O.P.Ú. v Ž.**, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. Ila/2006/00299-79/482 zo dňa 4.10.2006, o odvolaní navrhovateľov 1/ až 5/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 25Sp/44/2006-20 zo dňa 23.2.2007, takto

rozhodol :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 25Sp/44/2006-20 zo dňa 23.2.2007 **mení** tak, že rozhodnutie O.P.Ú. v Ž. č. Ila/2006/00299-79/482 zo dňa 4.10.2006 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.

Odporca je povinný uhradiť navrhovateľom 1/ až 5/ trovy konania v sume 15.314,- Sk, a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku k rukám ich právneho zástupcu JUDr. J. CH..

Odôvodnenie :

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie č. Ila/2006/00299-79/482 zo dňa 4.10.2006, ktorým odporca vyslovil, že navrhovateľa 1/ až 5/ spĺňajú podmienky podľa § 3 ods. 1, písm. b/ zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon) na navrátenie vlastníctva k pozemku parc. č. x z pk vl. y, v k. ú. H. a navráti sa im vlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti a to navrhovateľke 1/ v podiele 1/24 a navrhovateľom 2/ až 5/ každému v podiele po 11/120.

Proti tomuto rozsudku podali navrhovatelia včas odvolanie, ktorým súdu vytýkali, že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2, písm. f/ OSP).

Uviedli, že súd i odporca opreli svoje rozhodnutie o absenciu obdobného ustanovenia ako § 21 zákona č. 299/1991 Zb., čo je vážne právne pochybenie. Poukázali na to, že v celom konaní dôvodili, že prv ako možno konať vo veci navrátenia vlastníctva, musí byť zrejmé, že osoba, ktorá žiadosť o navrátenie vlastníctva podala, spĺňa zákonné podmienky, t. j. že je oprávnenou osobou. Vyjadrili názor, že na status oprávnenej osoby nepostačuje odňatie vlastníctva k pozemkom spôsobom ustanoveným v § 3 zákona, ale táto osoba musí jednak žiť, byť štátnym občanom SR a v prípade osoby uvedenej v § 2 ods. 1 zákona musí mať aj trvalý pobyt na území SR a v prípade osôb podľa § 2 ods. 2 zákona je tiež ustanovený vzťah k „pôvodne“ oprávnenej osobe.

Za následok nesprávneho výkladu zákona označili konanie odporcu, ktorý na základe dedičského rozhodnutia po poručiteľovi MUDr. K. CH., priznal všetkým šiestim dedičom status oprávnených osôb a zároveň vylúčil jedného z nich MUDr. J. CH. a nahradil ho štátom. Súd i odporca pri skúmaní statusu MUDr. J. CH. vyhodnotili jednu zo zákonných podmienok ako právne relevantnú (vzťah k pôvodnému vlastníkovi) ale inú, rovnocennú, zákonnú podmienku (absencia občianstva SR) vyhodnotili ako právne nerelevantnú. Napriek nesplneniu jednej zákonnej podmienky považovali MUDr. J. CH. za oprávnenú osobu a keďže tento si reštitučný nárok neuplatnil, jeho nárok nemôže byť rozdelený medzi ostatné oprávnené osoby, ale pripadne štátu.

Vyjadrili názor, že ustanovenie § 2 ods. 2 zákona upravuje poradie oprávnených osôb, nerozširuje však okruh oprávnených osôb, len určuje poradie prechodu nároku. Tieto osoby sa stávajú oprávnenými osobami za predpokladu, že sú občanmi SR a žijú. Delenie na rovnaké diely prichádza do úvahy len vtedy, ak nárok prešiel na viac oprávnených osôb. Ak niekto nie je občanom SR, nárok mu nikdy nevznikol. Nárok, ktorý nevznikol, neprechádza na iné osoby toho istého radu, ktorým nárok vznikol, teda na oprávnené osoby.

Takého konanie odporcu je podľa názoru navrhovateľov v rozpore s vôľou zákonodarcu, ktorý v snahe zmierniť následky majetkových krívd, ku ktorým došlo v období rokov 1948 až 1989, prijal reštitučné zákony. Slovenská republika pritom nie je oprávnenou osobou uvedenou v § 2 ods. 1 zákona.

Odporca vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľov uviedol, že z doloženého dedičského rozhodnutia bolo zistené, že MUDr. K. CH. mal päť detí, nárok si uplatnila jeho manželka a ich štyri deti, no podiel pôvodného vlastníka sa delil šiestimi, keďže mal päť detí a manželku. Keďže jedna oprávnená osoba – MUDr. J. CH. (syn) si neuplatnil, resp. nespĺňal podmienky zákona, lebo nie je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území, nemôže byť jeho podiel navrátený v prospech ostatných oprávnených osôb podľa § 2 ods. 2 písm. c/ zákona.

Poukázal na znenie § 3 zákona, podľa ktorého v tejto skupine sú oprávnenými osobami všetci rovným dielom. Vyjadril názor, že neuplatnený podiel nemôže byť

prerozdelený medzi ostatné oprávnené osoby, nakoľko to zákon neumožňuje tak, ako zákon č. 229/1991 Zb. v ustanovení § 21.

Dodal, že pokiaľ si navrhovatelia uplatnili svoj nárok na navrátenie vlastníckeho práva podľa § 5 zákona ako oprávnené osoby v zmysle § 2 ods. 2 písm. c/, e/ zákona, môže sa týmto osobám navrátiť iba spoluvlastnícky podiel, ktorý im prináleží a nie rozhodnúť o vlastníckom práve k celej nehnuteľnosti, aj keď si jedna osoba svoj reštitučný nárok neuplatnila, resp. nespĺňala podmienky § 2 ods. 2 zákona.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľov je dôvodné.

Zo spisu prvostupňového súdu i z administratívneho spisu odporcu odvolací súd zistil, že navrhovatelia 1/ až 5 si žiadosťou podanou u odporcu dňa 20.12.2004 uplatnili reštitučný nárok na vrátenie pozemkov nachádzajúcich sa v k. ú. H. nad Hronom, orná pôda, o výmere 9.586 m², po pôvodných vlastníkoch – MUDr. K. CH. a Dr. D. CH., ktoré prešli na štát na základe výmeru bývalého ONV v Novej Bani č. 611-27/5-1950/I-1 zo dňa 27.8.1950 podľa zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme, odňatím bez náhrady.

Potom, čo odporca dospel k záveru, že navrhovatelia 1/ až 5/ spĺňajú podmienky § 3 ods. 1 písm. b/ zákona, vrátil im vlastníctvo k týmto pozemkom v podieloch tak, že navrhovateľke 1/ priznal 1/24 a navrhovateľom 2/ až 4/ po 11/120.

Opravným prostriedkom proti tomuto rozhodnutiu navrhovatelia namietali nesprávny postup odporcu a vytýkali mu, že vlastnícky podiel delil šiestimi napriek tomu, že nárok si uplatnilo len päť osôb, pretože MUDr. J. CH. nie je štátnym občanom Slovenskej republiky a nárok si preto ani neuplatnil.

Krajský súd napadnuté rozhodnutie odporcu potvrdil, pretože sa stotožnil s výpočtom spoluvlastníckych podielov v zmysle správneho rozhodnutia. Poukázal na to, že zákon nemá ustanovenie obdobné s ustanovením § 21 zákona č. 229/1991 Zb., preto podľa jeho názoru zo strany odporcu nemohlo dôjsť k porušeniu zákona, ak navrhovateľom nebol vydaný aj podiel po MUDr. J. CH., občanovi Českej republiky, ktorý si nárok neuplatnil.

Dôvodil ustanovením § 2 ods. 2 zákona, ktoré stanovuje poradie oprávnených osôb. Pokiaľ existujú oprávnené osoby z viacerých skupín, majú nárok na navrátenie vlastníctva tie, ktoré sa nachádzajú v skupine s vyšším poradím. Na navrátenie však majú nárok iba osoby podľa § 2 za predpokladu splnenia ďalších podmienok uvedených v § 1, 3, 5 zákona. Pripomenul, že ani z Ústavy Slovenskej republiky ani zo zákona nevyplýva, že aj v prípade, ak si oprávnená osoba neuplatní alebo nemôže uplatniť nárok, toto právo prechádza na ďalšie oprávnené osoby, ktoré si právo uplatnili.

V konaní nebola medzi účastníkmi sporná oprávnenosť uplatneného reštitučného nároku t. j., že k prevzatíu predmetných pozemkov štátom došlo

bez právneho dôvodu, čím bol naplnený reštitučný titul v zmysle § 3 ods. 1, písm. b/ zákona.

Podľa § 1 zákona tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu. Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Podľa § 2 zákona právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť **oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990** (ďalej len "rozhodujúce obdobie") spôsobom uvedeným v ustanovení § 3 (ods. 1).

Ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,
- b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,
- c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,**
- d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,
- e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1 a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti (ods. 2).

Z citovaného ustanovenia § 3 ods. 2, písm. c/ zákona je zrejmé, že v prípade úmrtia pôvodného vlastníka vyvlastnených nehnuteľností, nastupujú do jeho práv jeho manžel resp. manželka a potomkovia /všetci rovným dielom/ a v prípade úmrtia potomkov, ich deti.

Tieto osoby **sa stávajú oprávnenými osobami** za predpokladu, že sú občanmi Slovenskej republiky a uplatnia si právo v stanovenej lehote. Toto sú rozhodujúce skutočnosti, na ktoré je odporca pri rozhodovaní o uplatnenom nároku navrhovateľov na navrátenie vlastníctva povinný prihliadať. Z ustanovenia § 2 ods. 2 písm. c/ zákona nemožno vyvodiť záver, že ak pôvodný vlastník zanechal po sebe

viac detí, no nie všetky spĺňajú aj ďalšie podmienky zákona, tak sa pri výpočte podielov berie ohľad aj na osoby, ktoré nie sú oprávnené. MUDr. J. CH. nie je oprávnenou osobou, čo navrhovatelia 1/ - 5/ nepopierajú a to z dôvodu, že nie je občanom Slovenskej republiky, preto si nárok ani neuplatnil.

Ustanovenie § 2 ods. 2 písm. c/ zákona však určuje podiely /všetci rovným dielom/ **len vo vzťahu k oprávneným osobám podľa tejto skupiny**, čo vyplýva zo znenia § 2 ods. 2 zákona pred dvojbodkou (*Ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí...*).

Záver odporcu ako i krajského súdu, že v danom prípade bolo potrebné vlastnícke právo k predmetnému pozemku rozdeliť na šesť podielov s tým, že jeden z nich prislúcha i potomkovi pôvodného vlastníka, nespĺňajúcemu požiadavku štátneho občianstva SR, neobstojí z dôvodu, že tento nie je oprávnenou osobou.

Vychádzajúc z predpokladu, že zákon č. 503/2003 Z. z. bol prijatý za účelom zmiernenia následkov majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkom poľnohospodárskeho a lesného majetku v rozhodujúcom období, podľa názoru odvolacieho súdu napadnuté rozhodnutie tomuto účelu nezodpovedá a preto neboli podmienky na jeho potvrdenie.

Konanie a rozhodovanie súdu o opravnom prostriedku podanom proti rozhodnutiu správneho orgánu je konaním o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia podľa V. časti OSP a nie je pokračovaním administratívneho konania, nie je preto úlohou prvostupňového súdu dopĺňovať vecnú či právnu argumentáciu rozhodnutia odporcu a nie je jeho úlohou ani vykonávať dokazovanie na skutočnosti, ktorých zistenie je podmienkou zistenia skutočného stavu veci už v administratívnom konaní. Preto nebolo dôvodné výrok rozsudku krajského súdu o potvrdení správneho rozhodnutia zrušiť a vrátiť mu vec na nové posúdenie, ale odvolací súd dospel k záveru, že je dôvodné tento výrok prvostupňového súdneho rozhodnutia v zmysle § 220 OSP zmeniť tak, že rozhodnutie odporcu sa zrušuje pre nesprávne právne posúdenie veci a vec mu vracia na nové konanie.

Pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal odvolací súd z ustanovení § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 246c a § 224 ods. 2 OSP a odporcu zaviazal k náhrade trov konania úspešným navrhovateľom v sume 15.314,- Sk pozostávajúcich z náhrady trov právneho zastúpenia v prvostupňovom i v odvolacom konaní vo výške 13.314,- Sk a zo sumy zaplatených súdnych poplatkov na oboch stupňoch súdneho konania vo výške 2.000,- Sk.

Pri výpočte trov konania vychádzal súd z ustanovení vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len vyhl.). V danom prípade právny zástupca úspešne zastupoval záujmy navrhovateľov 1/, 3/, 4/ a 5/, teda mu patrí tarifná odmena za zastupovanie štyroch účastníkov po znížení o 20% v zmysle § 13 ods. 3 vyhl., a to za 4 úkony právnej služby znížené a 4x prislúchajúci režijný paušál:

- prevzatie a príprava veci (§ 14 ods. 1 písm. a/ vyhl.) ... (1.260,- Sk – 20%) x 3=
3.024,- Sk

- spísanie opravného prostriedku zo dňa 27.10.2006 proti rozhodnutiu odporcu (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhl.)....**3.024,- Sk**
- účasť na pojednávaní na krajskom súde dňa 23.2.2007 (§14 ods. 1 písm. d/ vyhl.)...
(1.371,- Sk – 20%) x 3 = **3.291,- Sk**
- spísanie dôvodov odvolania (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhl.) ...**3.291,- Sk**
- prislúchajúca náhrada režijného paušálu... 2-krát po 164,- Sk a 2-krát po 178,- Sk.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 15. januára 2008

**JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia :
Ľubica Kavivanovová